

■ Tərcümə etdi:
Elcan Salmanqızı

11 iyul 2015

WWW.KASPI.AZ

MÜSAHİBƏ

12

"Sözlerin dərin sükutu" ("The silence of words") bestsellerlər müəllifi olan Jin Kvokun ilk kitabıdır. Kitab dünyanın 17 ölkəsində yerli dildə işıq üzü görüb və dəfələrlə tirajlanıb. Jin bu kitabla Amerika Kitabxanaçılar Assosiasiyasının "Ən yaxşı kitab" mükafatı və "Fəxri üzv" adına layiq görülüb. Kvok eyni zamanda "Barnes&Noble Discover Great New Writers"-in də fəxri üzvüdür.

Yeddi uşaqlı ailənin sonbeşiyi olan Jin Amerikaya beş yaşında ikən gəlir. Honkonqdan gələnlərin əksəriyyəti kimi Bruklindəki Çin şəhərində məskunlaşan Jin Amerikadakı ilk illərini geyim sektorunda çalışan insanların arasında keçirir. Mümkün olduğu qədər yaxşı təhsil almağa çalışan Jin buna lazımı imkanlar yaratdığı üçün Amerikaya sonsuzadək minnətdar qalacağını hər zaman dilləndirir. Peşəkar rəqqas olan Jin Kvok ədəbi fəaliyyətə tərcüməçi kimi başlayıb və uzun müddət axtarılan tərcüməçi olub. Jin "Çin şəhərciyində mambo" ("Mambo in Chinatown"), "Tərcüməçi qız" ("Girl in translation"), "Artıq evdə" ("Almost home"), "Əlvida, Çin şəhərciyi" ("Goodbye Chinatown"), "Gizli arzular cığır" ("Road of secret desires"), "Uşaqlıq" ("Childhood") əsərlərinin müəllifi kimi tanınır. Onun əsərləri Çin, rus, türk, ispan, Norveç, ivrit, fin, xorvat, portuqal, italyan, alman dillərinə tərcümə olunub. Müəllifin "zimlicious" oxucuları üçün verdiyi müsahibəni təqdim edirik.

- **Özünüz haqqında yəqin ki, özünüz daha yaxşı danışarsınız. Bir az özünüzdən, bir az da bu günlərdə nələrlə məşğul olduğunuzdan danışaq.**

- Mən Honkonqda anadan olmuşam, beş yaşında olanda Amerikaya köç etdik. Bruklindəki kasıblar yaşayan hissəsində hörmətlər, siçanlarla dolu, isitmə və kanalizasiya sistemi olmayan bir evdə yaşamağa başladım. Valideynlərim və böyük bacı-qardaşlarım Çin şəhərciyindəki bir paltar fabrikində işləyirdi. Dərindən sonra atam məni də fabrikeyə aparırdı və uşaqlığımı baxmayaraq, mən də işləyirdim, fabrikin zibilini təmizləyirdim. Məktəbə yeni başlayanda çox əziyyət çəkirdim, çünki ingilis dilində bir kəlmə belə bilmirdim. Onda qabiliyyətim köməyimə çatdı və qabiliyyət imtahanı ilə qəbul elan edən məktəblərdən birinə daxil oldum. Bütün gücümü ingilis dilini öyrənməyə və yaxşı oxumağa yönləndirdim. Sonra Harvard Universiteti, sonra isə Kolumbiya Universitetində təhsilimi davam etdirdim. Harvardın sonu və Kolumbiya Universitetinin ilk illərində isə peşəkar rəqs müəllimi kimi işləyirdim.

İlk romanım "Sözlerin dərin sükutu"-nun tarixi fabrikeyə işlədiyimiz və ailəlikcə ayaqda qalmaq, yaşamaq üçün bir-birimizdən təsəlli aldığımız illərə uzanır. "Çin şəhərciyində mambo" romanım üçün isə rəqqas olaraq işlədiyim illərdən ilham aldım.

İndilərdə yeni bir roman üzərində işləyirəm. Yeni bir həyata başlamaq üçün Niderlanda köçən və burada hər şeyə sıfırdan başlamağı planlaşdıran Çin-amerikan əsilli qadının həyat hekayəsini qələmə almışam. Hər müəllifin əsərində özündən nələrsə var, məninkilərdə də. Mən də indi həyat yoldaşım, övladlarımla Niderlandda yaşayıram, burada yeni bir həyat qurmuşam. Bu baxımdan romanı avtobiografik köklü hesab etmək olar.

Yazı ilə bağlı heç sevmədiyim bir şey var, o da yeməkləri yandırmamışdır. Həm ev işi görüb, həm də yaradıcılıqla məşğul ola bilənlərə həsəd aparıram. Yazmağa başladım, mətbəximdən tüstü-duman çıxmayan gün qalmır.

Amma işin ən yorucu tərəfi təqdimat görüşləri, oxucu görüşləri, imza günləri və s. bu tip işlərdir.

- **Honkonqdan ABŞ-a mühacirətin səbəbi nə idi?**

- Ailəm Honkonqun ingilis müstəmləkəçiliyi altından çıxıb, Çinin kommunist hakimiyyəti altına girecəyini eşitmişdi və açığı, bundan qorxurdular. Çünki mən dünyaya gəlməmişdən az əvvəl onlar məhz Çindəki şəraitdən qaçıb, Honkonqda məskunlaşmışdılar. Amma təbii ki, öncəgörmə qabiliyyətləri olmadığına görə Çinlə Honkonq arasındakı əlaqənin bu qədər sakit və sülh şəraitində baş tutacağını və ele də davam edəcəyini təxmin etməmişdilər.

- **Dediniz ki, həm oxumusunuz, həm də işdən sonra fabrikeyə işləyən ailənizə kömək etmişiniz. Azyaşlı üçün çətin olurdumu, ikisinin öhdəsindən bir yerdə necə gəlirdiniz?**

- Təbii ki, çox çətin idi. Dərslərimi, tapşırıqlarımı paltar fabrikindəki fasilələrdə, evə qayıdanda metroda edirdim. Tapşırıqları tamamlamaq üçün bəzən gecə yarısına qədər oyaq qalmalı olurdum. Hər

"Bir xəyalın izinə düşüb, sürüklənirdik. Keçmiş geridə qoymağa çalışarkən bir məchula doğru irəliləyirdik. Həyatımda qalan yeganə insan - anamla zaman tunelində idik, anlamadığımız dildə nələrsə pıçıldayan taleyin bizi öz küləkləri ilə istədiyi kimi sovurmasına mane ola bilmirdik. Böyük ümidlər var idi sadəcə, bir möcüzə baş verməsinə bağlanmış ümidlər. Ümid mənim xəyalımda səbəbi naməlum təbəssümlərin adı idi". ("Sözlerin dərin sükutu")

Səfalətdən bestsellerlər müəllifliyində

Jin Kvok: "Nə qədər ümitsiz görünürsə-görünsün, xəyallarımı izləməli olduğumu çox gec, Harvardda oxuyanda başa düşdüm"

cür əziyyətə, cəfaya dözdürdüm, başqa yolum yox idi çünki. Əgər yaxşı təhsil ala bilməsəydim, paltar fabrikindəki işçi həyatından sonsuza qədər xilas ola bilməyəcəkdim. Məhz o əziyyətli illərin nəticəsi idi ki, ABŞ-da universitetə qəbul olanda mükməl ingilis dilim var idi.

- **Tamamilə fərqli, yad, uzaq bir mamləktə uyğunlaşma, adaptasiya problemi yaşayarkən dili necə bu qədər yaxşı mənimsəyə bildiniz?**

- Bayağ da dedim, ilk vaxtlar az qala dəhşətə düşürdüm, nə danışılırdı, nə deyilirdi, heç nə anlamırdım. Bir kəlməlik ingilis dili bazam yox idi. Hər şey o qədər çətin idi ki... Bəzən yemək yeyəndə belə, əziyyət çəkirdim. Mən həmişə çubuqlarla yemək yeyirdim. Rəfiqəm məni yeməyə çağıranda qarşıma qoyulan spagetti və çəngəl-bıçaq dəsti ilə mambo oynadım. O yemək dəhşət idi. Başım qarışıqdı. Çəngəl-bıçaqla nə etmək lazım olduğu ilə bağlı heç bir təsəvvürü çətinləşdirmirdi ağılımda.

- **Texniki fənlərdən, rəqs müəllimiyindən yazmağa keçməyinizə nə səbəb oldu?**

- Çünki o vaxt çox kasib idik, mənəvi zövqlərimdən çox pul qazanmaq üçün yollarımı açmağa səhələrlə kökləyirdim özümü, bu, bir mübarizə seçimi idi. Maddi təhlükəsizliyi sığortalayacaq gəliri bir sahədə iş tapmaq istəyirdim, dövrü də gözünüzdən öünə gətirsəniz, yazarlığın bu kriteriyalara uymadığını görürsünüz. Nə qədər ümitsiz görünürsə-görünsün, xəyallarımı izləməli olduğumu çox gec, Harvard-

da oxuyanda başa düşdüm. Fabrikeyə keçən həyatıma dönməyə bilərdim, bunu sevdiyim işlə məşğul olarkən də bacara bilərdim və beləcə, xəyalımın izinə düşüb sürüklənməyə qərar verdim - yazıçı olmaq. Yazıçı olmağa qərar verdikdən sonra isə başa düşdüm ki, dura, bu işdən uzaq qala bilməyəcəyəm. Nə işlə məşğul olurdumsa, beynimin bir tərəfindən bir səs: "Bunun yerinə yazmaqla məşğul olmalıydın" - deyirdi. Yeni kitab yazmaq artıq qaçılmaz son olmuşdu. Yazdıqlarımın və hiss etdiklərimin diqqət çəkməsi və kəşf edilməsi isə mənim üçün nə qədər doğru addım atdığımı sübutu oldu.

- **Uşaqlığınız, ilk gənclik və tələbəlik illəriniz olduqca maraqlı və fərqli yerlərdə keçib. Niyə memuar yox, məhz roman yazmağı seçdiniz?**

- Kitablarımın hamısında xatirələrim olduqca böyük yer tutur. Yeni nə yazmışamsa, onsuz da həyatımdan yola çıxaraq yazmışam. O ki qaldı seçim məsələsinə, yəqin ki, roman janrının təmin etdiyi daha geniş hərəkət zonası məni cəlb etdi. Bu janrdan daha çox müstəqillik var. Oxucularımın sadəcə, öyrənməsini yox, əylənməsini də istəyirəm, hekayəni yaşadığım kimi yox, xəyal etdiyim kimi, istədiyim kimi şəkilləndirmək istəyirəm. Yazmağa başladığım gündən oxucumun səhifələrini çevirmək üçün səbirsizləncəyi hekayələr yazmağa çalışmışam.

Eyni zamanda, bunun ən böyük səbəbi də keçmişim idi. Keçmişim haqqında danışmaq istəmədim, ən azından

oxucunun nəyin, kimin mənim keçmişimə aid olduğunu bilməsini istəmədim. Memuar yazmaq istəməməyimin əsas səbəbi, deyəsən, bu idi bəli, bəli, bu idi. İlk romanım diqqət çəkib, heç gözləmədiyim qədər uğurlu çıxış elədi. Mən çox sonralar başa düşdüm ki, bunun səbəbi beynəlxalq platformada: "Bəli, ABŞ-da da insanlar belə həyatlar yaşaya, bu cür həyat mübarizəsi verə bilərlər" - deyə bilməyim idi.

- **Elə o əsərdən danışaq. "Sözlerin dərin sükutu"-nun baş qəhrəmanı Kimberli Çanq ilə oxşar cəhətləriniz varmı?**

- Əslində mən Kimberli qədər qabiliyyətli deyiləm. Amma oxşar cəhətimiz var: ikimizin də həddindən artıq kasib yaşamaq təcrübəmiz var və vəziyyəti dəyişməyin yeganə yolunun öz əlimizdə olduğuna inanmışıq. Ev tapşırıqlarımla baş-baş qalanda "kaş mənə də kömək edən birisi olsaydı" dediyim vaxtlar çox olub. Nüfuzlu universitetlərdən birinə dövlət hesabına qəbul olunmasaydım, bir daha heç vaxt universitet yolu görməyəcəyimi də bilirdim. Balaca çiyinlər üzərinə düşən ağır yüklər...

- **Amerikaya gəldiyinizdən bəri Honkonq müsbətə doğru dəyişibmi, sizcə?**

- Bəli, Honkonq artıq olduqca müasir və beynəlxalq ticarət mərkəzi hesab edilən bir yerdir. Çinin tərkibinə keçməsi düşündüyümüz qədər acı nəticələr vermədi. Bal ayımızda fürsət tapıb Honkonqda da sefer etdik və o dogma şəhərə bir daha vuruldu.